

"פה אמר אדני ה' הנה אני לקח את בני ישראל מבין הגוים... וקבצתי אתם... אל אדמתם... ומלך אחד יהיה לכלם..

פרשת השבוע: ויגש והיו לי לעם ואני אהיה להם לאלהים" (מתוך הפטרה) **כניסת השבת: 16:10**

ערש"ק ד' טבת תשע"ה (26.12.14) moshe45@bezeqint.net **יציא השבת: 17:22**

הפטרה: "ויהי דבר ה'" לרפואת: מרגלית חוה בת אסתר, ועדינה בת רחל כהן (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"וירא (יעקב) את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו, ותחי רוח יעקב אביהם" (מה' כז')

על הפתוב, "וירא (יעקב) את העגלות אשר שלח יוסף", שואלים חז"ל, מדוע לאחר שראה יעקב את העגלות אשר שלח יוסף, התפעל כל-כך, עד שרוח הקדש נתחדשה בקרבו, כמו שפתוב: "ותחי רוח יעקב אביהם?"

נקדים תחילה להביא את דברי הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א, בספרו "קדושת לוי", הכותב בענין העגלות: "וירא (יעקב) את העגלות - רמז לו, ליעקב, שאל ידאג מהגלות, פני (=שפן) כל זה הוא הסיבה לגאולה, כי הרעה היא הסיבה לטובה. והנה, **העגלות** הוא לשון **עיגול**. והסיבה היא נקראת דבר עיגול..."

וכונת ה"קדושת לוי" היא, שהעגלות הן פידוע מתגלגלות ממקום למקום על-ידי הגלגלים, שהם עגולים, ובכך יש רמז נפלא על דרכי ה' בהנהגת העולם הזה - לסובב את **גלגלי** הטבע, שהם בבחינת **גלגלים**, כדי שיתגלה מהם כבוד ה' יתברך.

ולכן שנינו במשנה (אבות ו, י"ד): "כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו, לא בראו אלא לכבודו, שנאמר (ישעיהו מג, ז): 'כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו, יצרתיו אף עשיתיו'."

ומכאן נשפיל להבין, שכמו שאין העגלה יכולה לנסוע ממקום למקום ללא המושך במושכות, שהוא המנהיג את העגלה למחוז חפצה - כך, להבדיל אלף אלפי הבדלות, יש מנהיג לבירה (=לעולם הזה), הוא הקב"ה, שהוא "המושך במושכות", והוא המנהיג **והמגלגל** את כל המעשים הנעשים תחת השמש, עד שהם מגיעים לתכלית הנרצה, שיתגלה מהם כבודו יתברך.

וכפי שמצינו במדרש על אברהם אבינו, שחקר לגלות מי המנהיג של העולם (ב"ר לט, א): "משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום, וראה בירה אחת דולקת. אמר, תאמר (=היתכן לומר) שהבירה הזו בלא מנהיג? הציץ עליו בעל הבירה, ואמר לו: אני הוא בעל הבירה. כך לפי שהיה אבינו אברהם אומר: תאמר (=היתכן לומר) שהעולם הזה בלא מנהיג? הציץ עליו הקב"ה ואמר לו: אני הוא בעל העולם."

ומה נפלאים הם דברי הרמב"ם, שמבאר ענין זה בדבריו הבהירים: "יסוד היסודות ועמוד החוכמות, לידע שיש שם מצוי ראשון, והוא ממציא כל נמצא, וכל הנמצאים משמים ומארץ ומה שפיניהם, לא נמצאו אלא מאמיתת המצאו... (ו)המצוי הזה הוא אלהי העולם, אדון כל הארץ, והוא המנהיג (את) **הגלגל** בכח שאין לו קץ ותכלית, בכח שאין לו הפסק, **שהגלגל** סובב תמיד... והוא ברוך הוא המסובב אותו בלא יד ובלא גוף, וידיעת דבר זה (היא) מצות עשה, שנאמר: 'אנכי ה' אלהיך'."

נפלא לצרף בענין זה את דבריו הקדושים של ה"שפת אמת": "כשעמדה מלכות וון הרשעה על עמך ישראל להשפיקם תורתך. כי היתה להם חכמה טבעית, וזאת החכמה מביאה שכחת הבורא יתברך שמו. ובני ישראל נבראו להעיד על הבורא שהוא מנהיג לכל הטבע. (ולכן) **ציון** גמטריא **גלגל**, שהיו בקיאים בחכמת גלגל המזלות. אבל באמת, הנהגת כל הגלגל היא על-פי ההנהגה העליונה. וכבר פתבו בספרי קדש: 'אנכי ה' אלהיך', **אלהיך** גמטריא **גלגל**, (וכן) גמטריא **היה הנה יהיה**, שמאתו (יתברך) באו כל אלה **הגלגלים**... (ו)הכל לכבודו ברא, להודיע שהוא ראשון והוא אחרון."

נמצאנו למדים מדבריו הקדושים, כי במתן תורה, כבר בדיבור הראשון "אנכי ה' אלהיך" (**אלהיך** בגמטריא **גלגל**) רמז הקב"ה לכל ישראל, שהוא המנהיג המסובב **והמגלגל** את הכל העולמות. על-כן, תמיד צריך לזכור, שהוא יתברך המנהיג לבירה, והוא מסובב את גלגלי הטבע מראשית ועד סוף, כדברי הנביא: "אני ראשון ואני אחרון."

והנה, פידוע, תכלית ירידת ישראל לגלות מצרים היתה כדי שישאל יזדככו שם מכל סיג ופגם, כמו שפתוב (דברים ד' כז): "ואתכם לקח ה' ויוצא אתכם מפור הברזל ממצרים להיות לו לעם...", ופרש שם רש"י זצ"ל: "כור הוא כלי שמזקקים בו את הזהב". כלומר, כמו שצריך לנקות את הסיגים הדבוקים לזהב באמצעות היתוך בכור הברזל, כך היה צריך גם לזקק ולנקות את הסיגים, שנדבקו בנשמות ישראל, באמצעות הסבל וקושי השעבוד במצרים, כדי להכין אותם לקראת קבלת התורה. ולכן נמצא, כי הגלות עצמה היא חלק בלתי נפרד מן הגאולה, שהרי לולא הזיכרון בגלות מצרים לא היינו זוכים לגאולה ולקבלת התורה.

ועתה, יאירו עינינו וישמח לבנו להבין את דברי ה"קדושת לוי": "וירא (יעקב) את העגלות - רמו לו, ליעקב, שאל ידאג מהגלות, כי(=שכן) כל זה הוא הסיבה לגאולה, כי הרעה היא הסיבה לטובה. והנה, **העגלות** הוא לשון **עיגול**. והסיבה היא נקראת דבר עיגול..."

דהינו, יוסף בקש לחזק את יעקב אביו, שלא יחשוש לרדת אליו למצרים (למרות שעל-ידי ירידה זו ישבו ישראל בגלות מצרים רד"ו(=210) שנים).

ולכן שלח לאביו את העגלות "לשאת אתו" - לרומם את רוחו. שכן, כמו שגלגלי העגלה מתגלגלים ממקום למקום עד שמביאים את העגלה למחוז חפצה, כך מגלגל הקב"ה ומסובב את גלגלי הגלות כדי להביא את ישראל לתכליתם - לזככם, כדי להחיש את גאולתם, ולקבל את התורה הקדושה. ולכן, כאשר ראה יעקב את העגלות, שמרמזות לכל זאת - "ותחי רוח יעקב".

יומתק לצרף כאן מה שהביא ה"חתם סופר", בספרו "תורת משה השלם", ש"עגלות" - אותיות ע' גלות - לרמוז על כל הגלויות של ישראל בין ע' (=70) אומות העולם. ולפי האמור יש לומר, שכאשר שלח יוסף את העגלות ליעקב אביו, סלל יוסף הצדיק את הדרך לחזק ולרומם את רוחם של ישראל בכל הגלויות שיהיו להם.

ולכן צריך לזכור תמיד את הרמז: "וירא (יעקב) את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו", "עגלות" אותיות ע' גלות, כדי "לשאת אתו" - כדי לשאת ולרומם כל אחד ואחד בישראל, שהקב"ה הוא מסובב ומגלגל את גלגלי גאולתם של ישראל, שתבוא במהרה בימינו - אמן! (על פי "אורה של תורה" להרח"ק פינחס פרידמן) "ומלך אחד יהיה לכלם למלך..." (מתוך ההפטרה יחקאל לז' כב')

מסופר, שבציצומה של "מלחמת נפוליאון" (בין הקיסר הצרפתי נפוליאון לבין רוסיה), הגיע חיל הצבא הצרפתי ללינת לילה, סמוך לוולוז'ין. מאימת המלחמה התרוקנה הסביבה מאנשיה ומתושביה. משום כך, כשנכנס שר הצבא לתוך העיר, לא מצא בה כי אם בתים חשוכים שוממים, ללא כל נפש חיה. אולם, הרחק הרחק הבחין בקרני אור, הבוקעים מבית המדרש הוולוז'ינאי. נגש לשם, פתח את הדלת ונכנס פנימה. מחזה נדיר לפניו: אי שם, בקצה האולם, יושב לו איש זקן, בידו נר דולק, וספר פתוח לפניו. היה זה הגה"ק רבי חיים מוולוז'ין זיע"א, שבית המדרש היה "דירת קבע" שלו (בין בשעת שלום ובין בשעת מלחמה). הגה"ק רבי חיים היה שקוע בלימודו, עד שלא הבחין ככל בקצין שנכנס לבית המדרש.

משפתח שר הצבא בקולו הרועם, קם רבי חיים ממקומו. שאל אותו הקצין: "אולי תגיד לי, היכן גר ה"ראבינער" שלכם, "חיים" שמו, הידוע בעושה נפלאות ויודע צפונות?"

השיבו רבי חיים: "האיש המבוקש נמצא כאן בבית המדרש, אך השמועה עליו אינה נכונה". הבין הקצין כי זה שעומד לפניו הוא ה"ראבינער" המבוקש, והפטיר, כי הקיסר נפוליאון בכבודו ובעצמו חפץ להיפגש עמו, ועליו להמתין כאן עד שיבואו לקחתו. כעבור זמן קט, הגיעו שרי הקיסר, והרפיבוהו לרבי חיים במרפבה, לאוהלו של נפוליאון. בראות נפוליאון את פני הגאון מוולוז'ין, המקרינים אצילות תורנית טהורה, שמח לקראתו. ומיד פתח ואמר לו: "שמעתי אומרים עליך שהנך איש חכם ופקח. ובכן, מה דעתך על עתידה של המלחמה, האם תסתיים בנצחוני הכפיר כקודמיה, או שמא עומד אני בפני כשלונו, ואסון נורא אורב לי? חשוף נא את מחשבותיך לפני בגילוי לב, וללא מורא" - אמר לו הקיסר.

פתח רבי חיים, וענה בלשון משל ומליצה: "פעם עשה בן המלך את דרכו במרפבה מלכותית, הרתומה לארבעה סוסים משופחים, מטובי היחס והאיכות, שרכש לו במדינות רחוקות - ממצרים, מערב (הסעודית), מצרפת, ומאיטליה. בדרך, נכנס לתוך יער עבות, שם מעדו רגלי אחד הסוסים לתוך ביצה ובוץ טובעני, עד שמשך אחריו את שלשת רעיו, והמרפבה התהפכה על צידה. העגלון והמשרתים ניסו והתאמצו לחלץ את הסוסים, אך לשוא. והנה, כעבור כמה שעות, התקרבה עגלה רעועה, רתומה לשלשה סוסים כחושים, דלי בשר, שמיד שקעו גם הם בביצה. אולם, פתאום יצא מתוכה איכר, גברא, שלף את השוט, והחל מצליף בסוסיו. הללו אזרו את שארית כוחם, נעו וזזו אנה ואנה, לכאן ולכאן, עד שיצאו משם. ויהי הדבר לפלא בעיני הוד הנסיך ומלויו, כיצד שלשה סוסים צנומים ודקים, נחלצו תוך רגעים מן הבוץ, וארבעה סוסים אבירים, שוקעים ושוקעים, ללא עצה ותחבולה איך להימלט מהצרה!?"

את שאלתו הציע הנסיך בפני האיכר ה"מבין". השיבו האיכר: אין כאן שום סוד וחכמה. הסוסים שלך אדוני הנסיך, מיוחסים המה, וטהורי גזע - זה בא ממצרים, זה בא מערב, זה מצרפת, וזה מאיטליה - מהטובים והמובחרים שבכל מדינה. לפיכך, כשמצליף אתה על גבם, מושך כל סוס לרוח אחרת, ואינם מצליחים להתאחד למען המטרה. ואדרבה, כשמוכה אחד מהסוסים, שמחים לאידו כל עמיתיו.

מה שאין בן סוסי הדלים והכחושים, כלם משפחת סוסים אחת המה, אמא ושני בניה. לזאת, כשמכה אני את האחד, חשים זאת גם השנים האחרים, ונחלצים מיד לעזרתו". סים הגאון מוולוז'ין את פרשנותו על עתידה של המלחמה: "כבוד הקיסר נפוליאון, ירום הודו! לרשותך עומד צבא אדיר ומחומש היטב. אך דא עקא(=עם כל זאת), מורכב הוא מצבאות אוסטריה, פרוסיה, ספרד ואיטליה, שנלוו לצבא הצרפתי. כל אחד מהם מתאמץ לרכוש את תהילת הנצחון. לא כן צבא הרוסים! אף כי דל הוא באמצעים, אך מכיון שמורכב הוא מבני עם אחד, הלוחם למטרה בלעדית - הגנת ארצו - חש כל חיל בסכנה המשותפת, ולכן כלם מתאמצים להצלת הקרב. ולכן נצחונך ממוקפק!!! כי באחדות מנצחים, אבל בפירוד נכשלים...!". ואכן, נפוליאון הפסיד בקרב...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"כֹּה אָמַר אֲדֹנָי ה' הִנֵּה אֲנִי לֹקַח אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִבֵּין הַגּוֹיִם... וְקִבַּצְתִּי אֹתָם... אֶל אֲדָמְתָם... וּמִלֶּךְ אֶחָד יִהְיֶה לְכָלֶם..

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיִּגַּשׁ וְהָיוּ לִי לְעַם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים" (מתוך הפטרה) **כְּנִיסַת הַשָּׁבֹת: 16:10**

עֲרַשׁ"ק ד' טַבַּת תַּשַּׁע"ה (26.12.14) moshe45@bezeqint.net **יְצִיאַת הַשָּׁבֹת: 17:22**

הַפְּטָרָה: "וַיְהִי דְבַר ה'" לרפואת: מרגלית חוה בת אסתר, ועדינה בת רחל כהן (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְאֵת יְהוּדָה שָׁלַח (=יַעֲקֹב) לִפְנֵי, אֶל יוֹסֵף לְהוֹרֹת לִפְנֵי גִשְׁנָה וַיְבִאוּ אֶרְצָה גִשְׁן"

עַל הַכְּתוּב, "וְאֵת יְהוּדָה שָׁלַח (=יַעֲקֹב) לִפְנֵי אֶל יוֹסֵף...". מִפְּרֵשׁ רַש"י הַקְּדוּשׁ, שְׁיַעֲקֹב שָׁלַח אֶת יְהוּדָה כְּדֵי "לְהוֹרֹת לִפְנֵי לְתַקּוֹן (=לְהַכִּין) לוֹ בֵּית תְּלָמוּד, שֶׁמֶשֶׁם תֵּצֵא הוֹרָאָה".

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין עֲנִין זֶה. שָׁכַן, מְדוּעַ מְכַל הַשְּׁבֻטִים שָׁלַח יַעֲקֹב אֶבְיָנוּ דוֹקָא אֶת יְהוּדָה אֶל יוֹסֵף? נִקְדִּים תְּחִילָה לְהַבִּיא אֶת דְּבָרֵי הַ"יִּשְׁמַח מִשָּׁה" הָאוֹמֵר, שֵׁשׁ שְׁתֵּי דְרָכִים בְּעִבּוּדָת ה': בְּסִתְרָ וּבְגִלּוּי.

כְּפִי שְׁאֵנוּ אוֹמְרִים בְּתַפִּילַת שְׁחֵרִית: "לְעוֹלָם יִהְיֶה אֲדָם יִרְאֵ שְׁמִים **בְּסִתְרָ וּבְגִלּוּי**" (או "בְּסִתְרָ כְּבְגִלּוּי"). וְצָרִיךְ לְדַעַת, שֶׁהַחֲלָק הַגְּדוֹל וְהַעִיקָרִי שֶׁל עִבּוּדָת ה' יִתְבָּרַךְ, צָרִיךְ לְהִיּוֹת דוֹקָא "**בְּסִתְרָ**", בְּהַצְנַע לְכַת.

שָׁכַן, אִזּוֹ יוֹתֵר קָל לְעִבּוֹד אֶת ה' בְּלִי שׁוּם גְּאוּהָ וּפְנִיָה. וְאֵילוּ אֶת הַחֲלָק הַקָּטָן בְּעִבּוּדָת ה' צָרִיךְ לְעִשׂוֹת דוֹקָא "**בְּגִלּוּי**" - לִפְנֵי בְּנֵי אָדָם - כְּדֵי שֶׁהַבְּרִיּוֹת, וּבְפִרְט בְּנֵי וּבְנוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם, יִלְמְדוּ מִמֶּנּוּ אִיךְ לְעִבּוֹד אֶת ה'.

וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַ"יִּשְׁמַח מִשָּׁה" (נח דף כד): "שֶׁלֹּא יִשְׁקוּט (הָאָדָם) וְלֹא יִנִּיחַ מִעִבּוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, הֵן כְּשֶׁהוּא לְבָדוּ וְאִין אִישׁ אֲתוֹ, וְהֵן כְּשֶׁהוּא בְּתוֹךְ רִיבּוּי עַם (=בְּרַבִּים/בְּגִלּוּי)... (ו)כָּל מָה שְׁיִכּוֹל לְהִיּוֹת בְּהַצְנַע וְלֹא יִתְנַדַּע לְבְנֵי אָדָם, יַעֲשֶׂה בְּהַצְנַע, כְּפִי מִיכָה ו', ח'): 'וְהַצְנַע לְכַת עִם אֱלֹהֵיךְ'. וְלֹא יִשְׁתַּדֵּל לְהוֹדִיעַ מַעֲשָׂיו לְבְנֵי אָדָם, כִּי זֶה מַעֲצַת הַחוֹנֵף (=הַיִּצָּר). אֲבָל בְּמָה שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַסְתִּיר, לֹא יִמְנַע מִהַטּוֹב מִשׁוּם זֶה, רַק יִדְבַק בְּאַהֲבָתוֹ, וַיְכַרִּיחַ עַצְמוֹ לְהִיּוֹת כּוֹנֵן זֶכֶה לְשָׁמַיִם, וְכֵן (=שְׁהָרִי) מְחוּבָּבִים אֲנַחְנוּ לְלַמּוֹד תּוֹרָה בְּרַבִּים וְלִקְדָשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּרַבִּים".

נִמְצָאנוּ לְמַדִּים מִזֶּה יְסוּד גְּדוֹל בְּעִבּוּדָת ה'. כִּי מִתְחִילָה צָרִיךְ לְעִבּוֹד אֶת ה' בְּהַצְנַע לְכַת וּבְסִתְרָ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכַל הַיִּצָּר הַרַע לְהַתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם וְלְהַכְנִיס לוֹ פְּנִיּוֹת. אוֹלָם, לְאַחַר שֶׁכָּבַר קִיַם הָאָדָם תּוֹרָה וּמִצְוֹת בְּסִתְרָ, כִּי אִזּוֹ יִכּוֹל הוּא לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹת ה' בְּגִלּוּי, בְּלִי פֶחַד מִהַיִּצָּר הַרַע.

עֲנִין זֶה מְבִיא גַם "עֲרוּגַת הַבְּשָׂם" (מטות), בְּאוֹמְרוֹ, שֶׁמֶטַעַם זֶה הַקְּדִים הַקַּב"ה תְּפִילִין שֶׁל יָד לְתַפִּילִין שֶׁל רֹאשׁ. לְלַמְדָנוּ, שֶׁמִּתְחִילָה צָרִיךְ לְעִבּוֹד אֶת ה' בְּהַצְנַע לְכַת, כְּמוֹ הַתְּפִילִין שֶׁל יָד, שְׁאִינָם גְּלוּיִים לְכָל, וְרַק אַחֲרֵי-כֵן אֶפְשָׁר לְעִבּוֹד אֶת ה' בְּגִלּוּי, כְּמוֹ הַתְּפִילִין שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁהֵם לְעִינֵי-כָל, וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים: "דְּעִיקָר בְּעִבּוּדָת הַשֵּׁם (הוּא) לְהִיּוֹת הַצְנַע לְכַת, לְהַסְתִּיר מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים מִבְּנֵי הָאָדָם, וְעַל דֶּרֶךְ שֶׁכֶּתֵב בִּ"נְעָם מְגִדִים": "...ה' בְּדָד יִנְחֵנוּ, וְאִין עִמּוֹ אֵל נִכְר'. דָּאִם הוּא בְּדָד, בֵּינוּ לְבֵין עַצְמוֹ, אִזּוֹ הוּא בְּטוּחַ שְׁאִין עִמּוֹ מִחֻשְׁבָּה וּפְנִיָה חִיצוֹנִית... (ו)מִי שֶׁכָּבַר הַשְּׁלִים עַצְמוֹ בְּעִבּוּדָת ה' יִתְבָּרַךְ בְּהַצְנַע לְכַת, שׁוֹב יוּכַל לְעִשׂוֹת מַעֲשָׂיו בְּרַבִּים, וְאִין לְחוּשׁ שְׁמָא יִתְעַרֵּב בּוֹ מִחֻשְׁבָּה לְהַצְטִין בְּפְנֵי בְּנֵי אָדָם... וְנִרְאָה דְלָזָה (=שְׁלִפְכֵךְ) צוּה רַחֲמָנָא (=הַקַּב"ה) לְהַקְדִּים תְּפִילִין שֶׁל יָד לְתַפִּילִין שֶׁל רֹאשׁ. אַף-עַל-גַּב (=לְמַרּוֹת)... (ש)תְּפִילִין שֶׁל רֹאשׁ דְּמִקּוּדָשׁ טְפִי (=קְדוּשִׁים יוֹתֵר). מְכַל מְקוּם בָּא הַכְּתוּב לְהוֹרֹת... דְּבַתְּפִילִין שֶׁל יָד כְּתֵב רַחֲמָנָא: 'וְהָיָה לְךָ לְאוֹת עַל יָדְךָ, וְדָרְשׁוּ רַז"ל (מִנְחוֹת לז): 'לְךָ לְאוֹת - וְלֹא לְאַחֲרִים לְאוֹת'. וְתַפִּילִין שֶׁל רֹאשׁ הוּא בְּגִלּוּי כְּדָרְשׁוּ רַז"ל (בְּרַכּוֹת ו'): 'וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ (=הַגּוֹיִים) כִּי שָׁם ה' נִקְרָא עֲלֵיךְ, וְיָרְאוּ (=יִפְחָדוּ) מִמֶּךָ... אֵלוּ תְּפִילִין שֶׁבְּרֹאשׁ'. דְּבַתְּחִילָה צָרִיךְ שִׁיחָא הָעִבּוּדָה בְּהַצְנַע לְכַת, 'לְךָ לְאוֹת - וְלֹא לְאַחֲרִים', וְשׁוֹב (=וְאַחֲרֵי-כֵן) יוּכַל לְעִבּוֹד אֶת ה' בְּבַחֲיִנַת 'וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שָׁם ה' נִקְרָא עֲלֵיךְ...".

כִּיּוֹן שֶׁבְּאֵנוּ לִיְדֵי כֵן יֵאִיר לָנוּ לְהַבִּין גַּם מְדוּעַ נִפְסַק לְהַלְכָה בְּגִמְרָא, שְׁ"נֵר חֲנוּכָּה מְשֻׁמָּל, וּמְזוּזָה מְיֻמִּין". שֶׁהִנֵּה, יְדוּעַ שֶׁהַמְזוּזָה בְּיָמִין הִיא שְׁמִירָה עַל הַבַּיִת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכְנַס בּוֹ הַיִּצָּר הַרַע. עֲנִין זֶה נִרְמָז בְּשֵׁם שְׁדִי (שְׁכֵתוֹב עַל הַמְזוּזָה מִבְּחוּץ) - רֹאשִׁי תִיבּוֹת שׁוֹמֵר דְּלָתוֹת וְשָׂרְאֵל. עַל-כֵּן נִמְצָא, שֶׁהַמְזוּזָה הִיא שְׁמִירָה עַל עִבּוּדָת ה' שֶׁל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַבַּיִת בְּהַצְנַע לְכַת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכַל לְשַׁלוֹט בּוֹ הַיִּצָּר הַרַע.

אוֹלָם, גַּר חֲנוּכָּה מְשֻׁמָּל הוּא רְמָז עַל עִבּוּדָת ה' בְּרַבִּים, כְּמוֹ שְׁאֲמָרוּ חז"ל בְּגִמְרָא (שְׁבֹת כ"א): "תִּנּוּ רַבְּנָן: גַּר חֲנוּכָּה - מְצוּהָ לְהַנִּיחַ עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ".

וּפְרֵשׁ הַמְּגִיד הַקְּדוּשׁ מְקוּזְנִיץ זִיע"א, בְּסִפְרוֹ "עִבּוּדָת יִשְׂרָאֵל" (חֲנוּכָּה), כִּי מְצוּהָ לְהַנִּיחַ אֶת גַּר חֲנוּכָּה עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ, כְּדֵי לְהַאִיר לְאוֹתָם הָעוֹמְדִים בְּחוּץ. וּכְפִי לְשׁוֹנוֹ הַקְּדוּשָׁה: "מְנִיחוֹ עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ, כִּי עִיקָר הָאֲרֵת חֲנוּכָּה לְכָל מִי שֵׁשׁ בְּכוּחוֹ לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדוּשָׁה מִבְּחוּץ. רוּצָה לוֹמֵר, לְאוֹתָן הָעוֹמְדִים עַדִּין מִבְּחוּץ, וְאִינָם מְשִׁיגִים הַקְּדוּשָׁה. (וְכֵן כְּדֵי) לְהַאִיר לְכָל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁכִּפְרוּ וַיִּדְעוּ כִּי ה' לְבָדוּ

בְּיָדָהּ שֶׁל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַבַּיִת בְּהַצְנַע לְכַת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכַל לְשַׁלוֹט בּוֹ הַיִּצָּר הַרַע. אוֹלָם, גַּר חֲנוּכָּה מְשֻׁמָּל הוּא רְמָז עַל עִבּוּדָת ה' בְּרַבִּים, כְּמוֹ שְׁאֲמָרוּ חז"ל בְּגִמְרָא (שְׁבֹת כ"א): "תִּנּוּ רַבְּנָן: גַּר חֲנוּכָּה - מְצוּהָ לְהַנִּיחַ עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ".

וּפְרֵשׁ הַמְּגִיד הַקְּדוּשׁ מְקוּזְנִיץ זִיע"א, בְּסִפְרוֹ "עִבּוּדָת יִשְׂרָאֵל" (חֲנוּכָּה), כִּי מְצוּהָ לְהַנִּיחַ אֶת גַּר חֲנוּכָּה עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ, כְּדֵי לְהַאִיר לְאוֹתָם הָעוֹמְדִים בְּחוּץ. וּכְפִי לְשׁוֹנוֹ הַקְּדוּשָׁה: "מְנִיחוֹ עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ, כִּי עִיקָר הָאֲרֵת חֲנוּכָּה לְכָל מִי שֵׁשׁ בְּכוּחוֹ לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדוּשָׁה מִבְּחוּץ. רוּצָה לוֹמֵר, לְאוֹתָן הָעוֹמְדִים עַדִּין מִבְּחוּץ, וְאִינָם מְשִׁיגִים הַקְּדוּשָׁה. (וְכֵן כְּדֵי) לְהַאִיר לְכָל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁכִּפְרוּ וַיִּדְעוּ כִּי ה' לְבָדוּ

בְּיָדָהּ שֶׁל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַבַּיִת בְּהַצְנַע לְכַת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכַל לְשַׁלוֹט בּוֹ הַיִּצָּר הַרַע. אוֹלָם, גַּר חֲנוּכָּה מְשֻׁמָּל הוּא רְמָז עַל עִבּוּדָת ה' בְּרַבִּים, כְּמוֹ שְׁאֲמָרוּ חז"ל בְּגִמְרָא (שְׁבֹת כ"א): "תִּנּוּ רַבְּנָן: גַּר חֲנוּכָּה - מְצוּהָ לְהַנִּיחַ עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ".

וּפְרֵשׁ הַמְּגִיד הַקְּדוּשׁ מְקוּזְנִיץ זִיע"א, בְּסִפְרוֹ "עִבּוּדָת יִשְׂרָאֵל" (חֲנוּכָּה), כִּי מְצוּהָ לְהַנִּיחַ אֶת גַּר חֲנוּכָּה עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ, כְּדֵי לְהַאִיר לְאוֹתָם הָעוֹמְדִים בְּחוּץ. וּכְפִי לְשׁוֹנוֹ הַקְּדוּשָׁה: "מְנִיחוֹ עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ, כִּי עִיקָר הָאֲרֵת חֲנוּכָּה לְכָל מִי שֵׁשׁ בְּכוּחוֹ לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדוּשָׁה מִבְּחוּץ. רוּצָה לוֹמֵר, לְאוֹתָן הָעוֹמְדִים עַדִּין מִבְּחוּץ, וְאִינָם מְשִׁיגִים הַקְּדוּשָׁה. (וְכֵן כְּדֵי) לְהַאִיר לְכָל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁכִּפְרוּ וַיִּדְעוּ כִּי ה' לְבָדוּ

בְּיָדָהּ שֶׁל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַבַּיִת בְּהַצְנַע לְכַת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכַל לְשַׁלוֹט בּוֹ הַיִּצָּר הַרַע. אוֹלָם, גַּר חֲנוּכָּה מְשֻׁמָּל הוּא רְמָז עַל עִבּוּדָת ה' בְּרַבִּים, כְּמוֹ שְׁאֲמָרוּ חז"ל בְּגִמְרָא (שְׁבֹת כ"א): "תִּנּוּ רַבְּנָן: גַּר חֲנוּכָּה - מְצוּהָ לְהַנִּיחַ עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ".

וּפְרֵשׁ הַמְּגִיד הַקְּדוּשׁ מְקוּזְנִיץ זִיע"א, בְּסִפְרוֹ "עִבּוּדָת יִשְׂרָאֵל" (חֲנוּכָּה), כִּי מְצוּהָ לְהַנִּיחַ אֶת גַּר חֲנוּכָּה עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ, כְּדֵי לְהַאִיר לְאוֹתָם הָעוֹמְדִים בְּחוּץ. וּכְפִי לְשׁוֹנוֹ הַקְּדוּשָׁה: "מְנִיחוֹ עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ, כִּי עִיקָר הָאֲרֵת חֲנוּכָּה לְכָל מִי שֵׁשׁ בְּכוּחוֹ לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדוּשָׁה מִבְּחוּץ. רוּצָה לוֹמֵר, לְאוֹתָן הָעוֹמְדִים עַדִּין מִבְּחוּץ, וְאִינָם מְשִׁיגִים הַקְּדוּשָׁה. (וְכֵן כְּדֵי) לְהַאִיר לְכָל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁכִּפְרוּ וַיִּדְעוּ כִּי ה' לְבָדוּ

בְּיָדָהּ שֶׁל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַבַּיִת בְּהַצְנַע לְכַת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכַל לְשַׁלוֹט בּוֹ הַיִּצָּר הַרַע. אוֹלָם, גַּר חֲנוּכָּה מְשֻׁמָּל הוּא רְמָז עַל עִבּוּדָת ה' בְּרַבִּים, כְּמוֹ שְׁאֲמָרוּ חז"ל בְּגִמְרָא (שְׁבֹת כ"א): "תִּנּוּ רַבְּנָן: גַּר חֲנוּכָּה - מְצוּהָ לְהַנִּיחַ עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ".

וּפְרֵשׁ הַמְּגִיד הַקְּדוּשׁ מְקוּזְנִיץ זִיע"א, בְּסִפְרוֹ "עִבּוּדָת יִשְׂרָאֵל" (חֲנוּכָּה), כִּי מְצוּהָ לְהַנִּיחַ אֶת גַּר חֲנוּכָּה עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ, כְּדֵי לְהַאִיר לְאוֹתָם הָעוֹמְדִים בְּחוּץ. וּכְפִי לְשׁוֹנוֹ הַקְּדוּשָׁה: "מְנִיחוֹ עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ, כִּי עִיקָר הָאֲרֵת חֲנוּכָּה לְכָל מִי שֵׁשׁ בְּכוּחוֹ לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדוּשָׁה מִבְּחוּץ. רוּצָה לוֹמֵר, לְאוֹתָן הָעוֹמְדִים עַדִּין מִבְּחוּץ, וְאִינָם מְשִׁיגִים הַקְּדוּשָׁה. (וְכֵן כְּדֵי) לְהַאִיר לְכָל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁכִּפְרוּ וַיִּדְעוּ כִּי ה' לְבָדוּ

בְּיָדָהּ שֶׁל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַבַּיִת בְּהַצְנַע לְכַת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכַל לְשַׁלוֹט בּוֹ הַיִּצָּר הַרַע. אוֹלָם, גַּר חֲנוּכָּה מְשֻׁמָּל הוּא רְמָז עַל עִבּוּדָת ה' בְּרַבִּים, כְּמוֹ שְׁאֲמָרוּ חז"ל בְּגִמְרָא (שְׁבֹת כ"א): "תִּנּוּ רַבְּנָן: גַּר חֲנוּכָּה - מְצוּהָ לְהַנִּיחַ עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ".

וּפְרֵשׁ הַמְּגִיד הַקְּדוּשׁ מְקוּזְנִיץ זִיע"א, בְּסִפְרוֹ "עִבּוּדָת יִשְׂרָאֵל" (חֲנוּכָּה), כִּי מְצוּהָ לְהַנִּיחַ אֶת גַּר חֲנוּכָּה עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ, כְּדֵי לְהַאִיר לְאוֹתָם הָעוֹמְדִים בְּחוּץ. וּכְפִי לְשׁוֹנוֹ הַקְּדוּשָׁה: "מְנִיחוֹ עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ, כִּי עִיקָר הָאֲרֵת חֲנוּכָּה לְכָל מִי שֵׁשׁ בְּכוּחוֹ לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדוּשָׁה מִבְּחוּץ. רוּצָה לוֹמֵר, לְאוֹתָן הָעוֹמְדִים עַדִּין מִבְּחוּץ, וְאִינָם מְשִׁיגִים הַקְּדוּשָׁה. (וְכֵן כְּדֵי) לְהַאִיר לְכָל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁכִּפְרוּ וַיִּדְעוּ כִּי ה' לְבָדוּ

בְּיָדָהּ שֶׁל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַבַּיִת בְּהַצְנַע לְכַת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכַל לְשַׁלוֹט בּוֹ הַיִּצָּר הַרַע. אוֹלָם, גַּר חֲנוּכָּה מְשֻׁמָּל הוּא רְמָז עַל עִבּוּדָת ה' בְּרַבִּים, כְּמוֹ שְׁאֲמָרוּ חז"ל בְּגִמְרָא (שְׁבֹת כ"א): "תִּנּוּ רַבְּנָן: גַּר חֲנוּכָּה - מְצוּהָ לְהַנִּיחַ עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ".

הוא המושל בכל אפסי ארץ".

מעשה מבוואר גם הקשר בין מצות מזוזה לבין נר חנוכה. שכן, רק לאחר שיש לאדם מזוזה מימין, שהיא שמירה על עבודת ה' בתוך הבית, בהצנע לכת - אז הוא יכול לקיים בשלימות מצות נר חנוכה משמאל, להדליקה בחוץ ברבים, כדי להאיר לאותם העומדים בחוץ. אבל, כל זמן שלא הצליח לעבוד את ה' כראוי בסתר, איך יוכל לעבוד את ה' ברבים? הרי הוצר הרע עלול להפיל אותו בפח הגאווה, והוא יעשה הכל רק כדי להתפאר בפני בני האדם.

והנה, אומר ה"שם משמואל" (ויגש שנת תרע"ח), כי עיקר עבודתו של יוסף הצדיק היתה בסתר, ואילו עבודתו של יהודה היתה בגלוי. כפי שמבואר בגמרא (סוטה י'): "אמר רבי שמעון חסידא: יוסף, שקדש שם שמים בסתר, זכה והוסיפו לו אות אחת משמו של הקדוש ברוך הוא (אות ה'), דכתוב (תהלים פא'): "יעדות ביה יוסף שמו". (ואילו) יהודה, שקדש שם שמים בפרהסיא (=בגלוי), זכה ונקרא כלו על שמו של הקדוש ברוך הוא (יהודה). כיון שהודה ואמר, "צדקה ממני", יצתה בת-קול ואמרה: אתה הצלת תמר ושני בניה מן האור (=האש), חייך, שאני מציל בזכותך שלשה מבניך מן האור. מאן נינהו? חנניה, מישראל ועזריה".

נמצאנו למדים מזה יסוד גדול, כי עיקר עבודתו של יוסף הצדיק היה לעבוד את ה' בסתר, כפי שבאמת ראינו, שקדש שם שמים בסתר, כאשר אשת פוטיפר רצתה לשכב עמו כאשר היו לבד בבית, כפי שכתוב: "ויבא (יוסף) הביתה... ואין איש מאנשי הבית שם בבית ותתפשחו בבגדו לאמר שכבה עמי... וינס ויצא החוצה".

ואילו עבודתו של יהודה היתה לעבוד את ה' בגלוי, כפי שקדש שם שמים בגלוי, כאשר אמר לעיני כל העם, על תמר: "צדקה ממני" (ראה ספר "בני ציון" פרשת "ויחיי").

על-פי האמור נזכר להבין מעט ממה שסבב הקב"ה כן, שיוסף הצדיק הוא יסלול קודם את הדרך לישראל במצרים, ורק אחר-כך שלח יעקב אבינו את יהודה אל יוסף, כדי שיוסיע ליוסף להתקין בית לימוד, שמשם תצא הוראה. שכן, כבר למדנו, שבתחילה ראוי לאדם לעבוד את ה' בסתר/בהצנע לכת, ורק אחר-כך אפשר לעבוד את ה' בגלוי. לכן הקדים יוסף, בקדושתו, לקדש שם שמים בסתר במצרים, כדי לסלול את הדרך לעבודת ה' בסתר, בהצנע לכת במצרים. ורק אחר-כך שלח יעקב את יהודה אל יוסף, כדי להשלים בכך את עבודת ה' בגלוי. ("אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ויאמר אלהים לישראל... אל תירא מרדה מצרימה... אנכי ארד עמך מצרימה, ואנכי אעלה גם עלה" (מ"ג)

כדי לפרש פסוק זה, שואל הרמ"א ז"ל: שנים העומדים ליד בור, ומבקשים לרדת לתוכו - מי ירד ראשון? כמובן, שזה יהיה הבקי והמנוסה מביניהם, ואחריו ירד השני, שאינו מנוסה. ושואל שוב הרמ"א: בעליה, מי עולה ראשון? כמובן שזה שאינו בקי ומנוסה עולה ראשון, כאשר הבקי והמנוסה עולה אחריו, תומך בו ומסייע לו לעלות.

כן, כביכול, אומר הקב"ה ליעקב אבינו במראות הלילה: "אל תירא מרדה מצרימה" שכן, "אנכי ארד עמך" - תחילה אני, ואחר-כך אתה. אך פשיגוע זמן הגאולה ביציאת מצרים - "אנכי אעלה" - קדם אני אעלה אותך, ואחר-כך "גם עלה" - ואנכי אחריך. כל זאת אומר ה' יתברך ליעקב, כדי שלא ירא מלרדת למצרים, כיון שהוא יתברך תמיד ילנה אותו, וישגיח עליו ועל בניו, בני ישראל. "והגדתם לאבי את כל כבודי במצרים" (מה' יג')

הצדיק רבי אברהם יהושע השל מאפטא, בעל "אוהב ישראל", היה מגדולי האדמו"רים בגאליציה המזרחית וברומניה, ואלפי חסידים היו סרים למשמעתו. ונוהג היה הרב מאפטא להסתובב בקהילות ישראל פעם בפעם, ולהשמיע באוזני הרבים דברי תורה וחסידות.

פעם ערך הרב מאפטא מסע לכמה קהילות בסביבת מגוריו, ובכל פרשת דרכים שעבר, יצאו מאות יהודים לקבל את פניו בהערצה וביראת כבוד. חלשה דעתו של הרב מאפטא (=הצטער), נזכח קבלת הפנים הנלהבת שזכה בכל מקום בואו, ומרוב מבוכה פנה לבנו, רבי יצחק מאיר, ואמר לו: מדוע חולקים כבוד למי שאינו ראוי לכך? חש רבי יצחק מאיר בצערו הפך של אביו הדגול, ומתוך רצון להרגיעו, השיב לו: אנשים אלה, אבא, לא לכבודך באו, אלא לכבודי באו... מיד נתישבה דעתו של הרב מאפטא לשמע דברי בנו, והמשיך בשתיקה עד סוף הדרך, אולם למחרת היום שאל הצדיק הזקן את בנו: אמר לי בני, מה ראו המוני ישראל לחלוק לך כבוד, כשיצאו לקראתנו אתמול, בכל מקום שבו עברנו? נתחנף רבי יצחק בנו, ואמר: הדבר פשוט לגמרי. הרי אני הוא בנו של הרב מאפטא!

התבונן הצדיק בקורת-רוח בפני בנו, ואמר: זאת היתה גם פונת יוסף הצדיק, כשאמר לאחיו: "והגדתם לאבי את כל כבודי במצרים" - אמרו לאבי, שכל הכבוד שחולקים לי כאן, במצרים, אינו, אלא בזכות שהנני בנו של אבי (=יעקב אבינו)...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!